

zaaknummer 2013 W 1080 (1)

27 juni 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klaagster,
juridisch adviseur: mr. N.A. Viellevoye-Geers, advocaat te Nijmegen,

tegen:

(*wijlen*) [naam],
verdere gegevens niet bekend,
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
(tijdens zijn leven)(onder meer) werkzaam als kok in het internaat
[naam] in [plaats].

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 28 januari 2014. Op 25 maart 2014 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van dr. D.J.P.M. Vermunt, advocaat te Zaltbommel, namens Zuster [naam], Provinciaal Overste van de Congregatie van de Zusters van Onze Lieve Vrouw van Amersfoort.

Op 21 mei 2014 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klaagster is verschenen met haar vertrouwenspersoon mevrouw [naam]. Zij heeft haar standpunt toegelicht. Zij werd bijgestaan door haar juridisch adviseur mr. Viellevoye voornoemd.

Namens de Congregatie is verschenen de Provinciaal Overste Zuster [naam], bijgestaan door dr. Vermunt voornoemd.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1 Klaagster verbleef in de periode vanaf 1962 tot 1971 in het kindertehuis [naam] te [plaats]. Zij was door omstandigheden een zeer kwetsbaar kind. Zij had in het gezin drie kinderen boven zich. Toen zij anderhalf jaar oud was, kreeg zij een broertje en kort daarna bleek haar moeder ongeneeslijk ziek. Enkele maanden voor het overlijden van haar moeder medio 1961, werden alle 5 kinderen in een kindertehuis geplaatst in [plaats]. In december 1961 hertrouwde haar vader en alle kinderen kwamen in de Kerstvakantie terug naar huis. De nieuwe echtgenote kon het gezin mede wegens ziekte niet aan, en de drie jongste kinderen, onder wie klaagster, werden vanaf 16 januari 1962 geplaatst in [kindertehuis]. Twee met

name genoemde nonnen die achtereenvolgens de leiding hadden over de groep waarin klaagster werd geplaatst voerden een uiterst Spartaanse opvoedingspraktijk. Er was geen enkel begrip voor de noden en behoefte van een klein kind dat haar moeder heeft verloren en zich daar ook nog schuldig aan voelde. Door het heersende klimaat reageerde klaagster angstig en werd een slechte eetster. Op ruwe wijze werden jarenlang de maaltijden bij haar naar binnen gepropt. Als het eten werd uitgekotst, moest het weer worden opgegeten. Op de slaapzalen werd geen geluid getolereerd. Het gebeurde geregeld dat klaagster uit haar slaap werd gehaald doordat een tierende non haar aan de haren het bed uit sleurde, kennelijk omdat ze met haar handen onder de dekens sliep, waar kinderen zondig, vies en vuil zijn, zo werd er overgebracht. Klaagster moest dan eindeloos lang gebeden opzeggen, totdat ze letterlijk omviel van de slaap. Klaagster heeft zo al snel geleerd dat alles wat beneden onder de dekens en bloot was, vies was en zondig en iets om je heel erg voor te schamen.

Klaagster (alsmede haar jongste broertje, en soms ook haar oudere zussen die, al naar gelang de omstandigheden thuis verbleven of in het tehuis geplaatst werden) groeide angstig op in een klimaat van (ernstige) mishandelingen, vernederingen en getreiter. Toen in 1966 twee oudere zusjes opnieuw in het tehuis werden geplaatst omdat de oudste zus door haar vader was zwanger gemaakt, werden de pesterijen en vernederingen alleen maar erger. Haar vader moest naar de gevangenis en klaagster voelde zich overstuurd, eenzaam en vol schaamte.

2.2. Vanaf dat klaagster 8 jaar oud was, bracht ze de vakanties door op een boerderij in [plaats]. Daar moest ze toekijken hoe de boer in haar bijzijn masturbeerde en later moest zij ook zijn sperma opvangen met hooi, stro of gras (zaaknummer (2013W1080 (2))). In het schooljaar 1968/1969, klaagster zat toen op de Mulo, durfde ze te weigeren om er nog op vakantie te gaan.

Klaagster had al heel lang een plekje in een van de kelders van het kindertehuis gemaakt waar ze afgezonderd van zoveel opeengepakte kinderen rustig kon lezen en zich kon terugtrekken in haar eigen wereldje. Begin 1969 bekeek zij op die schuilplek met een spiegeltje haar vagina. Zij werd er betrappt door een man die zij in het duister niet kon herkennen en haar hart stond bijna stil van angst en schaamte. Die man heeft haar op de vloer geduwd en met een van zijn benen heeft hij klaagsters benen uit elkaar geduwd, klamme hand op haar mond gezet en haar toen verkracht. Aan het eind werd haar verteld er nooit iets over te zeggen omdat hij anders zou zeggen hoe hij haar aantrof. Klaagster heeft het verteld, ze zou alleen maar steeds voor de voeten geworpen krijgen dat ze een vies, vuil kind was en dat het eigen schuld was. Vanaf die dag was klaagster haar veilige plekje in het kindertehuis kwijt.

2.3. In 1971 werd klaagster geplaatst bij het pleeggezin van een van haar zussen, die haar ontraadde te komen omdat het er niet fijn was. Na twee maanden liep ze weg, en ging bij haar oma wonen. Daarna verbleef klaagster op vele adressen. In 1974 werd zij voor het eerst opgenomen in de PAAZ in [plaats] in verband met depressiviteit. Zij verbleef er 9 maanden. In 1975 heeft zij gereisd/gezworven en in 1976 ging zij samenwonen met iemand die zij in de PAAZ had leren kennen. Zij ging werken bij een overheidsinstelling, studeerde in de avonduren en haalde in 1981 haar Atheneumdiploma. Zij ging werken in een gesloten rijksinrichting voor jongens en startte met de sociale academie. Na een jaar kwam zij in een zo'n ernstige depressie terecht dat ze niet zonder klinische opname kon worden behandeld. Vanaf eind 1982 tot eind 1984 verbleef klaagster in een therapeutische gemeenschap. Toen ze er vertrok liep ze weg voor de onverwerkte problematiek. In mei 1985 deed zij een zelfmoordpoging. In 1986 werd zij op psychische gronden 80-100% arbeidsongeschikt verklaard. In 1987 werd haar dochter geboren. Om te blijven leven en zelf haar dochter te kunnen opvoeden, heeft ze haar verleden diep begraven. Dat ging vele jaren goed, totdat ze in 2004 een hernia en in 2005 een auto-ongeluk kreeg, waarna zij opnieuw in een zware depressie terecht kwam. In 2006 is zij hulp gaan zoeken bij [naam], (neuro)psycholoog en psychotherapeut. Hij heeft in een verklaring de enorm negatieve impact van klaagsters verblijf

in het kindertehuis beschreven. Klaagster is nog steeds in therapie om alle trauma's te verwerken en hoopt deze in de zomer van 2014 af te ronden. Intussen neemt, naarmate ze ouder wordt, de angst toe om als oudere weer afhankelijk te worden van andere mensen. Ook is ze bang dan in nare oude jeugdherinneringen terug te vallen.

2.4. Klaagster weet dat er maar weinig mensen toegang hadden tot de kelder. De klusjesman kwam er wel eens bij de Cv-installatie, en de kok gebruikte de ruimte als voorraadopslag. Klaagster kon goed opschieten met de eerdere kok, de heer [naam]. Toen deze vertrok kwam er een ander, aangeklaagde. Toen klaagster in een pleeggezin in [plaats]kwam, had ze contact met een maatschappelijk werker, de heer [naam], tot aan haar opname in 1974. Tegen hem zou ze in die tijd gezegd hebben dat het de kok was geweest die haar had verkracht, dit was zij aanvankelijk zelf weer vergeten. Uit brievenboeken van de overkoepelende Stichting [naam] blijkt dat aangeklaagde kok was ten tijde van de verkrachting, dat hij op [dag] [maand] 1969 begonnen is als chef-kok in het kindertehuis, dat op [dag] [maand] 1969 bij de burgermeester van [plaats] inlichtingen omtrent zijn gedrag werden ingewonnen en dat hij op [dag] [maand] 1969 schriftelijk aangezegd kreeg dat hij per [dag] [maand] 1969 werd ontslagen.

2.5. Klaagster wenst in deze procedure erkenning van de door haar gestelde feiten en van het leed dat door het seksueel misbruik veroorzaakt is onder de verantwoordelijkheid van de Zusters. Zij verzoekt de Klachtencommissie te adviseren de verkrachting (en in de klacht met nummer 2013T1080 (2)) het moeten aanschouwen van seksuele handelingen te erkennen.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Namens de Overste is primair aangevoerd dat klaagster niet ontvankelijk dient te worden verklaard in haar klacht, nu de aangeklaagde persoon geen persoon was die onder de verantwoordelijkheid viel van de Congregatie maar onder die van de burgerlijke stichting 'Stichting [kindertehuis]', die het pedagogisch en het personeelsbeleid voerde. Subsidiar dient de klacht niet gegrond te worden verklaard omdat onvoldoende aannemelijk is dat het aangeklaagde is die zich daar destijds in de kelder bevond en steunbewijs van voldoende betekenis voor de verklaring van klaagster ontbreekt.

4. De beoordeling

4.1. Van toepassing is de hiervoor genoemde, sinds 1 november 2011, geldende Procedure. Voordat aan een inhoudelijke behandeling van de klacht kan worden toegekomen, dient op grond van de Procedure beoordeeld te worden of klaagster in haar klacht kan worden ontvangen. Zij klaagt immers over seksueel misbruik door een leek, een niet kerkelijk persoon, zodat de bevoegdheid van de Klachtencommissie niet zonder meer gegeven is.

4.2. Artikel 1.1 van de procedure bepaalt, voor zover hier van belang, dat de procedure van toepassing is, indien iemand een klacht heeft ingediend inzake seksuele gedragingen jegens haar of hem

- a. door iemand die betaald of onbetaald als functionaris van een kerkelijke instelling van de R.-K. Kerkprovincie van Nederland werkzaam is dan wel werkzaam was;
- b. door iemand die op basis van een zending of opdracht van een kerkelijke gezagsdrager van de R.-K. Kerkprovincie van Nederland in een burgerlijke instelling werkzaamheden verricht of heeft verricht.

4.3. Uit de stukken komt naar voren dat het [kinderthuis] ten tijde van het gestelde misbruik werd geëxploiteerd door de civiele Stichting [kinderthuis]. Het bestuur van de Stichting werd gevormd door leken. Niet gebleken is dat deze stichting op grond van een daarop gericht besluit van een kerkelijke autoriteit moet worden aangemerkt als een kerkelijke instelling.

De zusters kregen een door de Stichting vastgestelde vergoeding voor hun werkzaamheden. Ook overige arbeidsvoorwaarden, zoals de bepaling dat de zusters recht hadden op 14 dagen vakantie, werden door de Stichting vastgesteld. Dat desondanks door de Congregatie, zoals namens klaagster is gesteld, een overwegende invloed werd uitgeoefend in die zin dat deze op de gang van zaken een doorslaggevende zeggenschap had, wordt weersproken door de door klaagster overgelegde stukken, waaruit blijkt dat de overste [naam] personeelsleden ter aanstelling voordroeg aan het bestuur. Daaruit volgt dat het kinderdhuis evenmin is gelijk te stellen met een kerkelijke instelling.

Dat de zusters in de praktijk zorg droegen voor vakantieadressen voor de kinderen, doet daaraan niet af, ook al niet omdat niet alleen zij, maar ook de burgerlijke leidsters voor vakantieadressen zorgden.

4.4. De klachtencommissie komt dus tot de conclusie dat aangeklaagde [aangeklaagde] niet een persoon is die valt onder de reikwijdte van artikel 1 lid 1 van de Procedure, zodat klaagster niet ontvankelijk moet worden verklaard in haar klacht.

4.5. Het voorgaande laat overigens onverlet dat de verklaring van klaagster op de Klachtencommissie oprecht en authentiek is overgekomen.

5. Het advies

De Klachtencommissie verklaart klaagster niet ontvankelijk in haar klacht.

Dit advies is vastgesteld op 27 juni 2014 door mr. C.C. de Rijke-Maas, voorzitter, mr. M.P.P.M. Merx en drs. A.A.M. Oostveen, leden, bijgestaan door drs. M.G.M. van Rijnstra, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klaagster en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klaagster verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klaagster schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.